

บทที่ 2

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

การวิจัยเรื่อง การศึกษาภูมิหลัง ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักศึกษา และประสิทธิภาพ การจัดการศึกษาของมหาวิทยาลัยราชภัฏสงขลา ปีการศึกษา 2551 การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ เพื่อศึกษาภูมิหลังของนักศึกษาใหม่ของมหาวิทยาลัยราชภัฏสงขลา ปีการศึกษา 2551 เพื่อเปรียบเทียบสัดส่วนผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนก่อนเข้าเรียนและหลังเข้าเรียนของนักศึกษาชั้นปีที่ 1 เพื่อวิเคราะห์ผลการวัด และประเมินผลการเรียนของผู้สำเร็จการศึกษาโดยส่วนรวม และจำแนกตาม สาขาวิชา และเพื่อวิเคราะห์ประสิทธิภาพการผลิตบัณฑิตโดยส่วนรวม และจำแนกตามสาขาวิชา โดยมีแนวคิด ทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาวิจัย กำหนดเป็นหัวข้อตามลำดับดังนี้

1. การศึกษาระดับอุดมศึกษา
 - 1.1 การอุดมศึกษาในประเทศไทย
 - 1.2 การเรียนการสอนระดับอุดมศึกษา
 - 1.3 ทิศทางการอุดมศึกษาไทย
2. การจัดการศึกษาของมหาวิทยาลัยราชภัฏ
 - 2.1 ประวัติ การบริหาร และการจัดการเรียนการสอนของมหาวิทยาลัยราชภัฏสงขลา
 - 2.2 ปรัชญา วิสัยทัศน์ พันธกิจ ปณิธานและคติพจน์ของมหาวิทยาลัยราชภัฏสงขลา
3. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

1. การศึกษาระดับอุดมศึกษา

ระบบบริหารการอุดมศึกษาในประเทศไทย ได้รับการจัดตั้งขึ้นมาเป็นเอกภาพครั้งแรกเมื่อวันที่ 29 กันยายน พ.ศ.2515 โดยประกาศคณะปฏิวัติ ฉบับที่ 216 ซึ่งเป็นผลให้เกิด "ทบวงมหาวิทยาลัยของรัฐ" ขึ้นในสังกัดสำนักนายกรัฐมนตรี มีหน้าที่ดำเนินการ และกำกับ การศึกษาของรัฐในระดับอุดมศึกษา ในปี พ.ศ.2520 รัฐบาลสมัย นายธานินทร์ กรัยวิเชียร ได้ตรา พระราชบัญญัติเปลี่ยนชื่อเป็น "ทบวงมหาวิทยาลัย" และให้ยกฐานะเป็นทบวงอิสระ มีฐานะ เทียบเท่ากระทรวง มีหน้าที่กำกับดูแล ทั้งมหาวิทยาลัยของรัฐ และมหาวิทยาลัยเอกชน ต่อมาในปี 2546 รัฐบาลสมัย พ.ต.ท.ทักษิณ ชินวัตร ได้ตราพระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการ กระทรวงศึกษาธิการ พ.ศ.2546 เป็นผลให้ทบวงมหาวิทยาลัย ต้องแปรสภาพไปเป็น "สำนักงาน

คณะกรรมการการอุดมศึกษา" ในสังกัดกระทรวงศึกษาธิการ หลังจากที่ได้มีพัฒนาการในลักษณะของระบบที่เป็นอิสระมาแล้วเป็นเวลากว่า 30 ปี

การผนวกรวมองค์กร และระบบที่มีเป้าหมาย และวัฒนธรรมองค์กรที่ต่างกันย่อมประสบปัญหาโดยเป็นธรรมชาติ ทั้งนี้ กระทรวงศึกษาธิการมีประวัติความเป็นมาถึง 112 ปี ส่วนทบวงมหาวิทยาลัยแม้จะเกิดขึ้นมาในระยะ 30 ปีหลัง แต่ทั้ง 2 องค์กรก็ได้มีการพัฒนาวัฒนธรรมองค์กรขึ้นมาแล้วอย่างชัดเจน และแน่นแฟ้น ซึ่งส่วนใหญ่มีลักษณะที่แตกต่างกัน โดยสิ้นเชิงเนื่องจากพันธกิจ และจุดมุ่งหมายขององค์กรที่แตกต่างกัน กล่าวคือ อุดมศึกษาเป็นการศึกษาที่ต้องมีพลวัตสูง สามารถปรับตัวทั้งในด้านเป้าหมาย และกระบวนการได้อย่างรวดเร็ว เพื่อตอบสนองการเปลี่ยนแปลงของสังคมในปัจจุบันที่มีพัฒนาการที่รวดเร็ว รวมทั้งต้องทันต่อพัฒนาการของระบบความรู้ของโลกที่มีการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วเช่นกัน อุดมศึกษามีความหลากหลายทั้งในด้านคุณภาพ และปริมาณของผลผลิต อันได้แก่ การผลิตบัณฑิต และการวิจัย ซึ่งต่างจากการศึกษาพื้นฐานที่มีเป้าหมายหลักเพียงเป้าหมายเดียว อุดมศึกษาเป็นการศึกษาระดับทางเลือก และสามารถเลือกได้หลากหลายทั้งเป้าหมายในการศึกษากำหนด โดยหลักสูตร และยังสามารถเลือกวิธีการที่แตกต่างกัน ได้อีกด้วย ในขณะที่การศึกษาขั้นพื้นฐานเป็นระดับของความจำเป็นขั้นพื้นฐานของสังคม ซึ่งมักต้องจัดเป็นการศึกษาภาคบังคับ ระบบบริหารจัดการของอุดมศึกษามีความจำเพาะ ทั้งในการจัดการทั่วไป การจัดการศึกษา การบริหารบุคคล การเงิน และการจัดการทรัพยากรอื่นๆ ซึ่งจำเป็นต้องเป็นระบบที่มีความคล่องตัว มีการจัดการองค์กรให้หน่วยปฏิบัติมีประสิทธิภาพ และความหลากหลายในระบบจัดการ ที่ไม่ใช่ระบบราชการ เพื่อเอื้อให้เกิดประสิทธิภาพ และความเป็นเลิศทางวิชาการ ในขณะที่ระบบหลักของกระทรวงศึกษาธิการเน้นการใช้ระบบราชการ ระบบอุดมศึกษามีพันธกิจ และเป้าหมายที่หลากหลาย และกว้างขวาง นับตั้งแต่การวิจัยเพื่อสร้างทุนความรู้ การผลิตบัณฑิต การให้บริการทางวิชาการแก่สังคม และการทะนุบำรุงศิลปวัฒนธรรม ทั้งนี้ ในแต่ละพันธกิจก็ยังมีธรรมชาติที่หลากหลายอยู่ในตัวอีกด้วย นอกเหนือไปกว่านั้น ลักษณะที่จำเพาะของอุดมศึกษาที่แตกต่างไปจากการศึกษาระดับอื่น ได้สร้างปัญหาถึงความไม่กลมกลืนระหว่างอุดมศึกษากับระบบการศึกษาหลักที่ดูแลโดยกระทรวงศึกษาธิการเดิม ระบบที่ใหญ่ขึ้นของกระทรวงศึกษาธิการใหม่ จะส่งผลเสียหลายประการต่อทั้งระบบอุดมศึกษาที่เคยดูแลโดยทบวงมหาวิทยาลัยเดิม และต่อระบบการศึกษาอื่น เช่น ความพยายามที่จะใช้วิธีการแก้ปัญหาเพียงสูตรเดียว ในขณะที่ธรรมชาติของปัญหานั้นแตกต่างกัน ความพยายามที่จะแก้ปัญหาการขาดแคลนบุคลากรโดยกระทำร่วมกัน โดยจัดเป็นคำขอเดียว ในขณะที่ปัญหาของบุคลากรนั้นแตกต่างกันทั้งด้านคุณภาพ จำนวน และสถานภาพของความเป็นราชการ (สำหรับการศึกษาระบบอื่น) และเป็นพนักงานมหาวิทยาลัย (สำหรับมหาวิทยาลัย) หรือปัญหาอื่นๆ เช่น ระบบงบประมาณและการบริหารงบประมาณที่แตกต่างกัน และระบบการจัดการศึกษา เป็นต้น การขาดดุลยภาพขององค์กรประกอบย่อยภายในองค์กรใหญ่ ก็จะเป็นบ่อเกิดของปัญหาอีกประการหนึ่ง ในขณะที่ระบบ

การศึกษาขั้นพื้นฐานมีขนาดใหญ่โตมาก ทั้งกำลังคน งบประมาณ และที่สำคัญที่สุดคือ มิติ และระดับของความวิกฤตของปัญหา ทำให้องค์กรใหญ่ให้ความสนใจในส่วนดังกล่าวมากกว่าปัญหาขององค์ประกอบส่วนอื่นๆ เช่น อุดมศึกษา ดังนั้น ในเวทีต่างๆ ของกระทรวงศึกษาธิการใหม่ ไม่ว่าจะเป็นการประชุมผู้บริหารระดับสูง การประชุมกระทรวง องค์กรประชุมจึงมักจะเต็มไปด้วยบุคลากรจากการศึกษาขั้นพื้นฐาน และถกปัญหาของการศึกษาขั้นพื้นฐานเป็นหลัก ในขณะที่ปัญหาของอุดมศึกษา ได้รับการเข้าสู่การพิจารณา น้อยมาก ความพยายามที่จะให้เกิดภาพรวมของความเป็นเอกภาพแม้จะมีบ้าง แต่ก็ผิดที่ผิดทางไป ตัวอย่างเช่น การจัดนิเทศการรวมของกระทรวงศึกษาธิการแต่ละครั้ง แม้มีความพยายามที่จะแสดงให้เห็นภาพของอุดมศึกษาด้วย แต่ก็สร้างได้เพียงภาพที่บิดเบี้ยว และไม่ครบถ้วน ความพยายามที่จะผนวกรวมองค์กรเช่นที่กระทำมานั้น อยู่ภายใต้หลักการของ "การประสานด้านนโยบาย แต่หลากหลายด้านการปฏิบัติ" ซึ่งได้ใช้เป็นคำขวัญของการสร้างเอกภาพดังกล่าวตลอดมา แต่คำถามที่ควรตั้งคือ การประสานด้านนโยบายนั้น ทำได้เพียงวิธีเดียว โดยการรวมองค์กรเท่านั้นหรือ ในขณะที่นโยบายก็ดูจะมีความหลากหลายอยู่ในตัว และด้านการปฏิบัติก็แตกต่างกันโดยเกือบสิ้นเชิง หากจะดูตัวอย่างของระบบบริหารการอุดมศึกษาที่มีอยู่ในประเทศเพื่อนบ้าน เช่น ประเทศมาเลเซีย ซึ่งได้แยกระบบการบริหารอุดมศึกษาออกมาตั้งเป็นกระทรวงอุดมศึกษาที่มีความเป็นเอกเทศ ในปีเดียวกันกับที่ประเทศไทยได้รวมทบวงมหาวิทยาลัยกับกระทรวงศึกษาธิการ และได้จัดให้มีรัฐมนตรีถึง 2 คน (ทั้งรัฐมนตรีว่าการ และรัฐมนตรีช่วยว่าการ) ซึ่งแสดงให้เห็นถึงการให้ความสำคัญ และความคาดหวังอันสูงต่อระบบอุดมศึกษา ซึ่งก็ดูจะเกิดผลสัมฤทธิ์ตามที่คาดหวัง เนื่องจากอุดมศึกษาของมาเลเซียได้มีการพัฒนาอย่างก้าวกระโดด ความพยายามของประเทศไทยที่จะสร้างเอกภาพให้แก่ระบบการศึกษา ดังที่เริ่มต้นมาแล้ว 3 ปี โดยการฟื้นฟูวัฒนธรรมของระบบนั้น ได้ปรากฏชัดว่า ไม่สามารถบรรลุถึงการพัฒนาประสิทธิภาพ และดำเนินไปสู่ความก้าวหน้าได้อย่างที่คาดหวัง โดยเฉพาะในส่วนของอุดมศึกษานั้น ได้ประสบกับความล่าช้าของการพัฒนา ไปจนถึงการชะงักงันในบางเรื่อง อุดมศึกษายังต้องการการพัฒนาด้านศักยภาพอีกมากในการสร้างองค์ความรู้ และนวัตกรรมต่างๆ ทั้งนี้ หากกำหนดยุทธศาสตร์ที่เหมาะสม โดยใช้ศักยภาพของมหาวิทยาลัยชั้นนำที่มีอยู่บ้างแล้ว และเสาะหาหุ้นส่วนในการพัฒนา มาเป็นแรงเสริม อุดมศึกษาไทยก็จะกลับมาตอบสนองความต้องการของชาติได้ แต่ทั้งนี้ การที่จะเกิดขึ้นได้นั้น จำเป็นที่จะต้องมียุทธศาสตร์ที่เอื้อต่อการสร้างศักยภาพดังกล่าว (มณฑล สงวนเสริม, 2549)

สรุปได้ว่า การศึกษาระดับอุดมศึกษา เป็นการศึกษาที่สูงขึ้นกว่าระดับมัธยมศึกษา โดยมีสำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ ทำหน้าที่พัฒนาระบบ ดำเนินการ ติดตาม ตรวจสอบและประเมินผลการจัดการอุดมศึกษา

1.1 การอุดมศึกษาในประเทศไทย อุดมศึกษา หมายถึง การศึกษาที่สูงขึ้นจากระดับมัธยมศึกษา คำว่า อุดมศึกษา มีรากศัพท์มาจากศัพท์ภาษาบาลี "อุดม" หมายถึง สูงสุด และศัพท์ภาษาสันสกฤต ศึกษา หมายถึง การเล่าเรียน ดังนั้น คำว่า "อุดมศึกษา" จึงหมายถึง การเรียนชั้นสูงสุด การจัดการศึกษาในระดับอุดมศึกษาในประเทศไทยนั้น เริ่มขึ้นตั้งแต่รัชสมัยของพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว ซึ่งได้ก่อตั้งโรงเรียนกฎหมาย โรงเรียนแพทย์ โรงเรียนช่างไหม รวมถึงโรงเรียนมหาดเล็ก แต่ยังไม่สามารถให้การศึกษาถึงขั้นปริญญาได้ ในปัจจุบัน การจัดการศึกษาระดับอุดมศึกษาของประเทศไทยอยู่ภายใต้การกำกับดูแลของสำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา หรือ สกอ.กระทรวงศึกษาธิการ ซึ่งมีสถาบันอุดมศึกษาในสังกัด 157 แห่งทั่วประเทศ(รายงานประจำปี 2548 สกอ.) โดยแบ่งเป็นสถาบันอุดมศึกษาของรัฐ 65 แห่ง สถาบันอุดมศึกษาในกำกับของรัฐบาล 13 แห่ง สถาบันอุดมศึกษาเอกชน 69 แห่ง วิทยาลัยชุมชน 19 แห่ง นอกจากนี้ ยังมีการจัดการศึกษาโดย มหาวิทยาลัย วิทยาลัย หรือ บัณฑิตวิทยาลัย ที่อาจจะไม่ได้อยู่ในสังกัดของสำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา เช่น วิทยาลัยพยาบาลกองทัพบก ซึ่งอยู่ภายใต้การดูแลของกระทรวงกลาโหม นอกจากนี้ โรงเรียนสาธิตก็ยังมีสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษาอีกด้วย สถาบันอุดมศึกษา หมายถึง สถานศึกษาที่ให้การศึกษาในด้านวิชาการและวิชาชีพชั้นสูงหลายสาขาวิชา เพื่อให้ประกาศนียบัตรอนุปริญญา และปริญญา แก่ผู้สำเร็จการศึกษา รวมทั้ง ดำเนินการวิจัย ให้บริการทางวิชาการแก่สังคม ทำนุบำรุงศิลปและวัฒนธรรม ของชาติด้วย ซึ่งจัดการเรียนการสอน โดยภาครัฐและภาคเอกชน นอกเหนือจาก มหาวิทยาลัย แล้วนั้น สถาบันอุดมศึกษาอาจจะสามารถเรียกชื่ออื่นอีก อาทิเช่น บัณฑิตวิทยาลัยวิทยาลัย เป็นต้น สำหรับประเทศไทย ได้มีการก่อตั้งสถาบันอุดมศึกษาแห่งแรก เมื่อปี พ.ศ. 2459 ในรัชสมัยของพระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว ปัจจุบันการจัดการศึกษาระดับอุดมศึกษาของประเทศไทยอยู่ภายใต้การกำกับดูแลของสำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา(วิกิพีเดีย สารานุกรมเสรี, 2552)

สรุปได้ว่าการอุดมศึกษาในประเทศไทยอยู่ภายใต้การกำกับดูแลของสำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ มีสถาบันอุดมศึกษาในสังกัดทั้งหมด 157 แห่ง แบ่งเป็นสถาบันอุดมศึกษาของรัฐ สถาบันอุดมศึกษาในกำกับของรัฐบาล สถาบันอุดมศึกษาเอกชน และวิทยาลัยชุมชน

1.2 การเรียนการสอนระดับอุดมศึกษา การสอนระดับอุดมศึกษาเป็นงานที่มีเกียรติ และน่าภาคภูมิใจเพราะเป็นงานสร้างทรัพยากรมนุษย์ อันจะเป็นประโยชน์ต่อสังคมไทย การสอนอุดมศึกษาควรยึดหลักการดังนี้คือ รู้จักวางแผนการสอน คือทำประมวลรายวิชา ทำแผนการสอนรายวัน เพื่อได้เตรียมการสอน วิธีการ และสาระอย่างถูกต้องบริบูรณ์ รู้วิธีการสอนหลายแบบ และรู้จักเลือกวิธีการสอนให้สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ และสาระของเนื้อหาวิชาที่จะสอน รู้จักผู้เรียน

ผู้สอนควรรู้จักผู้เรียนเพื่อทราบภูมิหลังพื้นฐาน ความสนใจ และเพื่อสร้างบรรยากาศที่เป็นมิตรต่อกันระหว่างผู้เรียนและผู้สอน รู้จักใช้อุปกรณ์ ผู้สอนควรรู้จักอุปกรณ์ที่จะใช้เป็นเครื่องช่วยทำให้บทเรียนน่าสนใจยิ่งขึ้น รู้จักทรัพยากรมนุษย์ รู้จักแหล่งที่จะเชิญผู้เชี่ยวชาญและผู้ที่มีความรู้มาเป็นวิทยากร ให้ความรู้แก่ศิษย์ของตน รู้จักแหล่งค้นคว้า รู้จักแหล่งที่จะให้ข้อมูล สำหรับนิสิตนักศึกษา ค้นคว้า หรือแหล่งที่นิสิตนักศึกษาจะฝึกฝนอาชีพได้ และรู้จักวิธีประเมินผล การสอนที่ดีควรมีการประเมินผลที่ตรงกับวัตถุประสงค์ที่สอน เพื่อให้ผู้สอนเข้าใจการสอนของตนเองดีขึ้น ผู้ที่สอนแล้วทำให้นิสิตนักศึกษาสอบตกมาก ควรพิจารณาตนเองว่าอาจจะเป็นผู้สอนที่ใช้ไม่ได้เอาเสียเลยมากกว่าเป็นความคิดของผู้เรียน การสอนระดับอุดมศึกษา มีหลายวิธี ไม่มีวิธีไหนที่ดีที่สุด วิธีการสอนที่ดีนั้น ย่อมขึ้นอยู่กับสถานการณ์ สาธารณสถาน สถานิสนิสิตนักศึกษา ดังนั้น การเลือกวิธีการสอนจึงขึ้นอยู่กับการวางแผนการสอนของผู้สอน ว่ามีวัตถุประสงค์อย่างไร วิธีการสอนนั้นในบทเรียนหนึ่งหรือชั่วโมงสอนชั่วโมงหนึ่ง อาจใช้วิธีการสอนหลายๆแบบก็ได้ ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับเนื้อหาสาระที่จะสอน ผู้สอนควรตั้งคำถามถามตนเองเสียก่อนว่าสอนทำไม คือ ผู้สอนจะต้องทราบวัตถุประสงค์ของการสอนว่าจะสอนไปทำไมให้นิสิตนักศึกษาได้อะไรบ้าง เช่น ต้องการให้มีทักษะในการขายของในห้างสรรพสินค้าได้ เมื่อทราบวัตถุประสงค์ ผู้สอนก็จำเป็นต้องจัดประสบการณ์ การเรียน และกิจกรรมให้สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ สอนใคร คือ ผู้สอนควรรู้จักผู้เรียนว่ามีพื้นฐานอย่างไร อุปนิสัยใจคอธรรมชาติ เพื่อพยายามจัดการเรียนการสอนให้เข้ากับสภาพผู้เรียน เช่นผู้เรียนเป็นวัยรุ่นนั่งอยู่เฉยๆไม่ได้ ก็จะต้องจัดบรรยากาศให้มีการเคลื่อนไหวกันได้บ้าง เช่น อภิปรายกลุ่ม หรือแข่งขันตอบปัญหาหรือเล่นเกม สอนอะไร คือ ผู้สอนจะต้องทราบว่าเนื้อหาสาระที่จะต้องสอนนั้นครอบคลุมหัวข้อใดบ้างตรงกับหลักสูตรที่วางไว้หรือไม่และนิสิตนักศึกษาควรได้ความรู้ ความคิดหรือทักษะใดจากบทเรียนนั้นๆ สอนอย่างไร คือ การเตรียมวิธีการสอน โดยคำนึงถึงผู้รับเป็นหลัก เนื้อหาสาระบางอย่างจำเป็นต้องสอนแบบบรรยาย เช่น การให้ความรู้หลักหรือทฤษฎีสำคัญๆ แต่เนื้อหาสาระบางอย่างจำเป็นต้องฝึกความคิดและการตัดสินใจ ซึ่งน่าจะได้ใช้การอภิปรายหรือการเรียนกลุ่มย่อย การเลือกวิธีการสอนนั้นหมายรวมไปถึงการกะเวลาให้สอดคล้องกับบทเรียนและการเลือกใช้โสตทัศนูปกรณ์ประกอบการเรียนอีกด้วย และข้อสุดท้ายสอนแล้วได้อะไร การเตรียมแผนที่จะประเมินว่าสอนไปแล้ว นิสิตนักศึกษาได้เปลี่ยนแปลงพฤติกรรมหรือพัฒนาความรู้ ความคิด ทักษะ หรือทักษะตามที่อาจารย์สอนหรือไม่ วิธีการวัดผล อาจมีหลายวิธีผู้สอนจึงควรเตรียมแผนที่จะคิด(วัลลภา เทพหัสดิน ณ อยุธยา, 2552)

1.3 ทิศทางการอุดมศึกษาไทย ปัจจุบันการเปลี่ยนแปลงของสถาบันอุดมศึกษาทั่วโลก รวมถึงประเทศไทย มีความพยายามในการพัฒนาและปรับตัวเพื่อรองรับกับสภาพการแข่งขันที่รุนแรงขึ้น โดยมหาวิทยาลัยในประเทศไทยหลายแห่งได้เพิ่มศักยภาพการแข่งขัน อาทิ มหาวิทยาลัยหอการค้าไทย ได้เปิดการเรียนการสอนผ่านอินเทอร์เน็ตและวางแผนจะเป็นมหาวิทยาลัยนานาชาติ

ในอีก 2 ปีข้างหน้า จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยร่วมกับมหาวิทยาลัยวอร์วิค (University of Warwick) สหราชอาณาจักร เปิดสอนระดับปริญญาโท หลักสูตรวิศวกรรมศาสตร์ เมื่อจบการศึกษาจะได้ปริญญาบัตร 2 ใบ มหาวิทยาลัยรังสิตตั้งเป้าเป็นมหาวิทยาลัย 2 ภาษาเพื่อรองรับนักศึกษาจากทุกภูมิภาคทั่วโลก เป็นต้น การปรับตัวของสถาบันอุดมศึกษาดังที่กล่าวมาข้างต้นเป็นตัวอย่างเพียงส่วนหนึ่ง แต่ยังมีสถาบันอุดมศึกษาทั้งรัฐและเอกชนอีก 200 กว่าแห่งทั่วประเทศ ได้พยายามปรับตัวเพื่อรับมือกับการแข่งขันของธุรกิจอุดมศึกษาในอนาคตเช่นกัน แต่อย่างไรก็ตามการจะปรับตัวให้สอดคล้องกับแนวโน้มอนาคต จำเป็นต้องศึกษาคาดการณ์แนวโน้มอนาคต เพื่อเป็นกรอบในการปรับทิศทางพัฒนาอุดมศึกษาให้สอดคล้องกับอนาคตที่จะมาถึง จากผลการวิจัยของสำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา (สกศ.) เรื่อง ผลกระทบโลกาภิวัตน์ต่อการจัดการศึกษาไทยในอีก 5 ปีข้างหน้า ซึ่งเป็นที่ปรึกษาโครงการวิจัยได้คาดการณ์แนวโน้มสำคัญของสถาบันอุดมศึกษาไทยไว้หลายประการ อันจะเป็นส่วนหนึ่งที่เป็นพื้นฐานแนวโน้มอนาคต เพื่อพัฒนาการอุดมศึกษาไทยได้ (เกรียงศักดิ์ เจริญวงศ์ศักดิ์, 2552) อาทิ

1.3.1. สถาบันอุดมศึกษาแสวงหาเอกลักษณ์ด้านคุณภาพและความแตกต่าง สภาพการแข่งขันด้านการศึกษาที่รุนแรงขึ้น ในขณะที่สถาบันอุดมศึกษามีทรัพยากรที่จำกัด อีกทั้งผู้เรียนมีความต้องการการศึกษาที่มีคุณภาพและสอดคล้องกับความต้องการของตลาดแรงงาน และผู้เรียนมีโอกาเลือกสถาบันอุดมศึกษาได้มากขึ้น ส่งผลให้สถาบันอุดมศึกษาต่างพยายามพัฒนาตนเองให้แข่งขันได้ ด้วยเหตุนี้สถาบันอุดมศึกษาจึงต้องค้นหาเอกลักษณ์เฉพาะที่ถนัด ทำได้ดี มีความเชี่ยวชาญ และมีประสิทธิภาพที่สุด เพื่อทุ่มทรัพยากรในการพัฒนาหลักสูตร การจัดการเรียนการสอน การวิจัย การพัฒนาบุคลากรที่เป็นจุดเด่นนั้น ได้อย่างมีคุณภาพ และแตกต่างจากสถาบันอุดมศึกษาอื่น เช่น มหาวิทยาลัยที่โดดเด่นด้านภาษาอังกฤษและหลักสูตรนานาชาติ มหาวิทยาลัยที่โดดเด่นในด้านเทคโนโลยี มหาวิทยาลัยที่โดดเด่นด้านการท่องเที่ยว เป็นต้น

1.3.2. สถาบันอุดมศึกษาจะเชื่อมโยงเป็นเครือข่าย สภาพของความจำกัดทางทรัพยากร และการแข่งขันทางการศึกษาที่รุนแรง ประกอบกับความต้องการขยายตลาดทางการศึกษาไปยังกลุ่มคนต่าง ๆ ให้มากขึ้น ส่งผลให้สถาบันอุดมศึกษาต่างมุ่งสร้างเครือข่ายความร่วมมือกับหน่วยงานภายในหรือสถาบันอุดมศึกษาอื่น ๆ มากขึ้น เพื่อเสริมจุดอ่อนจุดแข็งกันและกัน แบ่งปันหรือระดมทรัพยากร ทำวิจัย หรือแลกเปลี่ยนองค์ความรู้ ข้อมูลข่าวสาร ผู้เชี่ยวชาญ หรือผู้เรียน ฯลฯ เป็นการเพิ่มศักยภาพในการแข่งขัน โดยมีแนวโน้มการสร้าง Brand name ร่วมกัน

1.3.3. สถาบันอุดมศึกษาเฉพาะทาง มีแนวโน้มว่าจะมีบางมหาวิทยาลัยมุ่งจัดการศึกษาเฉพาะที่เป็นการลงลึกระดับเชี่ยวชาญ อันเป็นการพัฒนาการจัดการศึกษาที่มีคุณภาพระดับสูง และเป็นการเพิ่มความสามารถแข่งขันให้มหาวิทยาลัย เพื่อดึงดูดกลุ่มผู้เรียนที่สนใจเจาะจงจากทั่วโลก ดึงดูดคณาจารย์ที่เก่งและมีความเชี่ยวชาญ ให้เข้ามาร่วมสอนและร่วมทำงานวิจัย ตัวอย่างเช่น มหาวิทยาลัยของบริษัทต่าง ๆ เช่น มหาวิทยาลัยผลิตรถยนต์ยี่ห้อต่าง ๆ ประเทศสหรัฐ

มีมหาวิทยาลัยแฮมเบอร์เกอร์ (Hamburger University) ก่อตั้งโดยบริษัทแมคโดนัลด์ ประเทศจีนมีมหาวิทยาลัยการแพทย์ (China Medical University) ในญี่ปุ่นมีมหาวิทยาลัยมหาวิทยาลัยโตเกียว ด้านศาสตร์และเทคโนโลยีทางการทะเล (Tokyo University of Marine Science and Technology) โดยมีผู้คนจำนวนมากจากทั่วโลกหลั่งไหลเข้าเรียน ซึ่งในอนาคตมีแนวโน้มที่ประเทศไทย จะมีการพัฒนาและเปิดมหาวิทยาลัยเฉพาะทางในลักษณะดังกล่าวมากขึ้น

1.3.4. สถาบันอุดมศึกษามุ่งผลิตผลงานวิจัย จากสภาพการแข่งขันของสถาบันอุดมศึกษาที่รุนแรงขึ้น ส่งผลให้มหาวิทยาลัยบางแห่งอาจปรับยุทธศาสตร์ไปสู่ทิศการมุ่งผลิตผลงานวิจัยที่มีคุณภาพ โดยสร้างองค์ความรู้และนวัตกรรมใหม่ ๆ รวมถึงการบุกเบิกการใช้เทคโนโลยีสมัยใหม่ จนเป็นที่รู้จักและยอมรับจากนักศึกษาทั่วโลก ทั้งยังเป็นช่องทางหนึ่งในการสร้างรายได้เข้าสู่มหาวิทยาลัยด้วย อย่างไรก็ตาม การพัฒนาสู่การเป็นมหาวิทยาลัยวิจัย ยังมีลักษณะของมหาวิทยาลัยที่มีการจัดการเรียนการสอนควบคู่ไปกับการผลิตผลงานวิจัยที่มีคุณภาพ

1.3.5. สถาบันอุดมศึกษาบนเครือข่ายอินเทอร์เน็ต เนื่องจากความก้าวหน้าด้านเทคโนโลยีสารสนเทศ ทำให้การเรียนแบบ e-education หรือ e-learning เป็นที่นิยมมากขึ้น ในอนาคตจะมีการวิจัยและพัฒนาสื่อการเรียนการสอน เนื้อหาหลักสูตรบนฐานอิเล็กทรอนิกส์ มีการใช้ประโยชน์จากเทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อการสร้างความสามารถในการแข่งขัน การพัฒนาคุณภาพการเรียนการสอน และการผลิตผู้เรียนให้เป็นที่ต้องการของตลาดแรงงาน ในระดับมหาวิทยาลัยจะมีการใช้อินเทอร์เน็ตที่มีเครือข่ายครอบคลุมกว้างขวาง หรือที่เรียกว่ามหาวิทยาลัยเสมือน (Virtual University) ซึ่งจะมีประโยชน์ในการเพิ่มโอกาสเข้าสู่การอุดมศึกษาสำหรับผู้อยู่ในพื้นที่ห่างไกล อย่างไรก็ตาม ข้อพึงระวังในการจัดการศึกษารูปแบบนี้ คือ คุณภาพการจัดการศึกษา

1.3.6. สถาบันอุดมศึกษาที่ใช้หลักสูตรต้นแบบจากต่างประเทศ การขยายตัวด้านการลงทุนทางการศึกษาที่แข่งขันมากขึ้น สถาบันอุดมศึกษาที่มีชื่อเสียงระดับโลกพยายามทำตลาดการศึกษาไปยังประเทศต่าง ๆ รวมถึงประเทศไทย ในขณะที่คนในสังคมไทยต่างต้องการหลักสูตรการศึกษาที่มีคุณภาพที่มีความน่าเชื่อถือระดับสากล ส่งผลให้มีแนวโน้มการนำเข้าหลักสูตรการเรียนการสอนสำเร็จรูปที่มีมาตรฐานเป็นที่ยอมรับในระดับสากลหรือที่เรียกว่าแฟรนไชส์ (franchise) เข้ามาในมหาวิทยาลัยไทย หรืออาจเป็นการเปิดหลักสูตรร่วมกันระหว่างมหาวิทยาลัยในประเทศไทยกับมหาวิทยาลัยที่มีชื่อเสียงในต่างประเทศ เป็นต้น

2. การจัดการศึกษาของมหาวิทยาลัยราชภัฏ

จากรายงานการสังเคราะห์และวิเคราะห์ ตามแผนพัฒนาการศึกษาระยะที่ 9 ของมหาวิทยาลัยราชภัฏ ซึ่งได้สรุปจุดแข็งและจุดอ่อนของการจัดการศึกษาของมหาวิทยาลัยราชภัฏ โดย

ภาพรวม ใ้ว่าด้านจุดแข็ง เมื่อเปรียบเทียบกับสถาบันอุดมศึกษาระบบจำกัดรับโดยทั่วไป การจัดการศึกษาของมหาวิทยาลัยราชภัฏเอื้อต่อผู้เรียนที่มีความหลากหลาย ทุกวัย เอื้อให้คนในท้องถิ่น ผู้ด้อยโอกาสและผู้ทีพลาดโอกาสได้รับการศึกษาระดับอุดมศึกษา และเอื้อต่อการพัฒนาบุคลากร ประจำการในองค์กรต่าง ๆ ซึ่งจำเป็นอย่างยิ่งสำหรับสังคมไทยในยุคต่อไป ที่ต้องเร่งพัฒนาคุณภาพ ประชากรและกำลังคนในทุกภาคเศรษฐกิจ และสอดคล้องกับแนวทางการปฏิรูปการจัดการอุดมศึกษาใน ปัจจุบัน การจัดการศึกษาดังกล่าวจึงเป็นปัจจัยดึงดูดให้มีผู้สนใจเข้าเรียนในมหาวิทยาลัยราชภัฏ จำนวนมากทุกปี ทั้งนี้เนื่องจากเหตุผลดังนี้(สำนักงานสภามหาวิทยาลัยราชภัฏ. 2544 :14-15)

1. มหาวิทยาลัยราชภัฏมีระบบ และวิธีการรับนักศึกษาที่หลากหลาย ก้าวหน้าและให้ท้องถิ่นมีส่วนร่วมในการคัดเลือกผู้เรียน
2. มหาวิทยาลัยราชภัฏจัดการศึกษาหลายระบบ รูปแบบ ทั้งระบบปกติและภาคนอกเวลา แบบต่างๆ
3. ค่าใช้จ่ายในการศึกษาในมหาวิทยาลัยราชภัฏ ต่ำกว่าสถาบันอุดมศึกษาส่วนใหญ่ ทั้งในส่วนค่าบำรุงการศึกษา และค่าใช้จ่ายส่วนตัวของผู้เรียน เนื่องจากเป็นสถาบันอุดมศึกษาในท้องถิ่น
4. มีการเปิดโปรแกรมวิชาที่หลากหลาย
5. รูปแบบการจัดการศึกษาของมหาวิทยาลัยราชภัฏในปัจจุบัน ทำให้นักศึกษาใกล้ชิดกับ อาจารย์มีผลให้ผู้ที่มีปัญหาการเรียนมีโอกาสได้รับความช่วยเหลือจนสำเร็จการศึกษาได้มากกว่า มหาวิทยาลัยเปิดผู้ปกครองในชนบทจำนวนมากจึงนิยมส่งบุตรหลานเข้าศึกษาในมหาวิทยาลัยราชภัฏด้านคุณภาพ มาตรฐานการศึกษา ผลการวิเคราะห์พบว่า การจัดการศึกษาของมหาวิทยาลัยราชภัฏยังขาดจุดเด่น และมีจุดอ่อนที่สังคมทั่วไปไม่เชื่อมั่นในคุณภาพมาตรฐาน เนื่องจากปัจจุบัน มหาวิทยาลัยราชภัฏต่าง ๆ จัดการศึกษาในหลักสูตรคล้ายคลึงกัน ไม่แตกต่างจากมหาวิทยาลัย โดยทั่วไป เพราะส่วนใหญ่มีที่มาจากหลักสูตรของประเทศตะวันตกเช่นเดียวกัน มีผลให้การจัดการศึกษาของมหาวิทยาลัยราชภัฏไม่สัมพันธ์กับปัญหา ความจำเป็นในการพัฒนาของท้องถิ่น เท่าที่ควร และไม่เอื้อต่อการพัฒนาผู้เรียนให้ทำงานในท้องถิ่น ไม่เอื้อให้คณาจารย์เรียนรู้ เข้าใจท้องถิ่น จึงเป็นไปได้ยากที่จะพัฒนาองค์ความรู้ท้องถิ่นเนื่องจาก

1. การจัดการศึกษาของมหาวิทยาลัยราชภัฏโดยใช้หลักสูตรปัจจุบัน มีปัญหา จุดอ่อน เพราะบางหลักสูตรที่เปิดสอนไม่ได้รับการยอมรับจากผู้ให้ผลผลิต ไม่สอดคล้องกับความต้องการของสังคมและตลาดแรงงาน ขณะที่ไม่สามารถเปิดสอนบางหลักสูตรที่จำเป็นได้ ด้วยสาเหตุที่มหาวิทยาลัยราชภัฏมีข้อจำกัด โดยเฉพาะทางด้านผู้สอน จึงยากที่จะพัฒนาหลักสูตร จัดหาและพัฒนาผู้สอนให้ทันการเปลี่ยนแปลงทางวิชาการ ซึ่งเปลี่ยนแปลงตามเศรษฐกิจ เทคโนโลยีของโลก ตลอดเวลา

2. มหาวิทยาลัยราชภัฏถูกเรียกร้องให้รับนักศึกษาของมหาวิทยาลัยราชภัฏจำนวนเพิ่มขึ้น ทุกปีจำนวนนักศึกษาจึงเพิ่มขึ้นอย่างรวดเร็ว ซึ่งมีผลกระทบต่อคุณภาพ มาตรฐานการศึกษา

เนื่องจากทำให้อาจารย์มหาวิทยาลัยราชภัฏมีการะงานสูงมาก และทำให้ปัจจัยที่จำเป็นต่อการจัดการศึกษา เช่น เครื่องมือ อุปกรณ์ ห้องปฏิบัติการ ห้องสมุด สนามกีฬา ฯลฯ ไม่เพียงพอ

3. รูปแบบการจัดกระบวนการเรียนการสอนของมหาวิทยาลัยราชภัฏโดยทั่วไป ยังจำกัดอยู่ในขอบเขตห้องเรียนที่ครูเป็นศูนย์กลาง และเรียนรู้จากความรู้สากลที่สัมพันธ์กับท้องถิ่นน้อย ผู้เรียนจึงไม่ได้อยู่ในสถานการณ์ที่ต้องคิด วิเคราะห์ รับผิดชอบการทำงานและแก้ปัญหา ไม่มีโอกาสเรียนรู้พัฒนาความเข้าใจต่อปัญหาสังคม ท้องถิ่น พัฒนาการทำงาน ซึ่งเป็นฐานของการพัฒนาคุณธรรมความสามารถของบุคคล อย่างไรก็ตาม ปัจจุบันมหาวิทยาลัยราชภัฏต่างตระหนัก มีการศึกษาค้นคว้าวิจัยและพัฒนา ตลอดจนดำเนินการปฏิรูปการเรียนรู้เพิ่มมากขึ้น จึงเป็นโอกาสที่จะพัฒนาต่อไปได้

4. มหาวิทยาลัยราชภัฏทุกแห่ง มีการดำเนินการประกันคุณภาพการศึกษา โดยมีระบบ และกลไกการประกันคุณภาพการศึกษาที่เป็นเสมือนรูปแบบแล้ว แต่ในส่วนของเนื้อหาสาระ คือการพัฒนาคุณภาพ มาตรฐานการจัดการศึกษา โปรแกรมวิชาต่าง ๆ ยังจำเป็นต้องเร่งดำเนินการให้ทันกับสถานการณ์กล่าวโดยสรุป การจัดการศึกษาของมหาวิทยาลัยราชภัฏมีจุดแข็งที่ระบบ รูปแบบวิธีการจัดการศึกษาหลากหลาย เชื่อมต่อผู้เรียนกลุ่มต่าง ๆ โดยเฉพาะคนในท้องถิ่น และผู้ด้อยโอกาสมากกว่าสถาบันอุดมศึกษาอื่น ๆ อย่างไรก็ตาม ขณะนี้สถาบันอุดมศึกษาต่าง ๆ ก็เริ่มเห็นความสำคัญและเริ่มปรับระบบ รูปแบบการจัดการศึกษาเช่นเดียวกัน ดังนั้น แม้มหาวิทยาลัยราชภัฏได้ดำเนินการเรื่องนี้มาก่อนแต่หากไม่เร่งพัฒนาให้ทันกับความจำเป็นและการเปลี่ยนแปลง ก็อาจประสบปัญหาในระยะยาวได้ โดยเฉพาะการจัดการศึกษาระดับบัณฑิตศึกษาซึ่งมหาวิทยาลัยราชภัฏได้เปิดสอนอยู่ในขณะนี้ด้วยนั้นจำเป็นต้องจัดดำเนินการให้เกิดประสิทธิภาพและประสิทธิผลเช่นเดียวกัน อีกประการหนึ่งในเรื่องของคุณภาพ และมาตรฐานการศึกษายังคงถูกวิจารณ์ และมหาวิทยาลัยราชภัฏยังไม่สามารถใช้โอกาสที่เป็นสถาบันอุดมศึกษาในท้องถิ่น พัฒนาการจัดการศึกษาให้เป็นเครื่องมือของการพัฒนาท้องถิ่นให้ได้อย่างแท้จริงตามปรัชญาของมหาวิทยาลัยราชภัฏ

2.1 ประวัติ การบริหาร และการจัดการเรียนการสอนของมหาวิทยาลัยราชภัฏสงขลา
ประวัติศาสตร์ของมหาวิทยาลัยราชภัฏสงขลา เริ่มต้นขึ้นในปี พ.ศ.2462 เมื่อกรมการมหาดนครศรีธรรมราช ซึ่งขณะนั้นอยู่ที่สงขลา และกรมการจังหวัดสงขลา ได้คิดผลิตครูมหาดขึ้น เพื่อให้ไปทำหน้าที่สอนในระดับประถมศึกษา จึงได้จัดตั้งโรงเรียนฝึกหัดครูมหาดขึ้น โดยให้เรียนร่วมกับโรงเรียนประจำมหาดนครศรีธรรมราช (คือโรงเรียนมหาวชิราวุธ ซึ่งขณะนั้นตั้งอยู่ที่บริเวณโรงเรียนวิเชียรรมในปัจจุบัน) รับนักเรียน จบชั้นประถมบริบูรณ์ (ประถมปีที่ 3) เข้าเรียนตามหลักสูตร ป.4, ป.5 และ ป.6 โดยเพิ่มวิชาครูเป็นพิเศษ ผู้สำเร็จการศึกษาตามหลักสูตรดังกล่าว เรียกว่าครูประกาศนียบัตรมหาด

ในปี พ.ศ. 2464 มีการประกาศใช้พระราชบัญญัติประถมศึกษา ธรรมกรมณฑลจึงได้จัดตั้งโรงเรียนฝึกหัดครูประจำมณฑลขึ้น โดยเฉพาะเมื่อ พ.ศ. 2468 โดยตั้งที่ตำบลท่าชะมวง อำเภอกำแพงเพชร (ปัจจุบันคืออำเภอรัตนภูมิ) จังหวัดสงขลา เรียกว่าโรงเรียนฝึกหัดครูมูล (ปัจจุบันเป็นที่ตั้งของวิทยาลัยเกษตรกรรมและเทคโนโลยีสงขลา) โดยรับนักเรียนที่จบ ม.3 หรือครูที่ทางอำเภอและจังหวัดต่าง ๆ ส่งมาเรียน กำหนด 2 ปี สำเร็จแล้วจะได้รับประกาศนียบัตรวิชาชีพครูมูล (ป.)

ต่อมาได้มีพระราชบัญญัติว่าด้วยการบริหารแห่งราชอาณาจักรสยาม พ.ศ. 2476 ให้เลิกการแบ่งเขตการปกครองเป็นมณฑล โรงเรียนฝึกหัดครูมูลประจำมณฑลนครศรีธรรมราชที่ท่าชะมวงจึงได้เปลี่ยนเป็นโรงเรียนฝึกหัดครูประกาศนียบัตรจังหวัด เมื่อปี พ.ศ. 2477 โดยรับนักเรียนที่เรียนป.6 หรือ ม.2 (ตามแผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2475) เข้าเรียนมีกำหนด 2 ปี ครั้น พ.ศ. 2482 จึงได้เปลี่ยนมาเป็นรับนักเรียน ม.3 เข้าเรียน มีกำหนด 2 ปี ผู้สำเร็จการศึกษาจะได้ประกาศนียบัตรจังหวัด (ว.) นอกจากนี้โรงเรียนฝึกหัดครูประกาศนียบัตรจังหวัด ยังรับนักเรียนที่เตรียมไว้เพื่อบรรจุเป็นครูประจำตำบล ซึ่งทางจังหวัดต่าง ๆ ได้คัดเลือกนักเรียนที่จบ ป.4 จากตำบลทุกตำบลในจังหวัดนั้น ๆ มาเข้าเรียน มีกำหนด 3 ปี เมื่อสำเร็จการศึกษาแล้ว จะได้ประโยคครูประจำตำบล (ป.บ.) และกลับไปเป็นครูในตำบลที่ตนมีภูมิลำเนาอยู่

ปี พ.ศ. 2482 โรงเรียนฝึกหัดครูประกาศนียบัตรจังหวัดสงขลา ได้ย้ายจากท่าชะมวงมาเรียนที่ตำบลคอกหงส์ อำเภอหาดใหญ่ และในปี พ.ศ. 2490 ก็เปลี่ยนฐานะจากโรงเรียนฝึกหัดครูประกาศนียบัตรจังหวัดเป็นโรงเรียนฝึกหัดครูมูลและมีการปรับปรุงหลักสูตรใหม่ โดยรับนักเรียนที่จบชั้นมัธยมปีที่ 6 หรือประโยคประกาศนียบัตรครูมูล (ว.) เข้าเรียนต่ออีก 1 ปี สำเร็จแล้วจะได้รับประกาศนียบัตรครูมูล (ป.) ต่อมาใน พ.ศ. 2498 ก็ได้เปิดสอนหลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาการศึกษา โดยรับนักเรียนที่จบ ม.6 เข้าเรียน 2 ปี ผู้สำเร็จการศึกษาจะได้รับประกาศนียบัตรวิชาการศึกษา (ป.กศ.) และโรงเรียนฝึกหัดครูมูลสงขลา ก็เปลี่ยนเป็นโรงเรียนฝึกหัดครูสงขลา จนกระทั่งเมื่อวันที่ 1 มิถุนายน พ.ศ. 2499 จึงได้ย้ายมาตั้งอยู่ ณ บริเวณบ้านเขารูปช้าง อำเภอเมืองจังหวัดสงขลา อันเป็นสถานที่ตั้งในปัจจุบันและได้ยกฐานะเป็นวิทยาลัยครูสงขลา เมื่อวันที่ 1 พฤษภาคม พ.ศ. 2504 อีกทั้งได้ขยายชั้นเรียนไปจนถึงระดับประกาศนียบัตรวิชาการศึกษาชั้นสูง (ป.กศ.สูง) ในปีเดียวกันนั่นเอง

ครั้นเมื่อถึงปี พ.ศ. 2518 รัฐบาลได้ประกาศใช้พระราชบัญญัติวิทยาลัยครู พ.ศ. 2518 ทำให้วิทยาลัยครูสงขลาเปิดสอนถึงระดับปริญญาตรี ในสาขาครุศาสตร์ โดยรับนักศึกษาที่เรียนจบ ป.กศ.สูง หรือครูประจำการ ที่ได้รับวุฒิ พ.ม. เข้าศึกษาต่อ 2 ปี ผู้สำเร็จการศึกษาจะได้รับวุฒิศาสตรบัณฑิต (ค.บ.) และในปี พ.ศ. 2522 ก็ได้เปิดโครงการอบรมครูประจำการและบุคลากรทางการศึกษา (อ.ค.ป.) ในระดับ ป.กศ.ชั้นสูงและระดับปริญญาตรี (ค.บ.) หลังจากนั้นในปี พ.ศ. 2524 ก็ได้ร่วมมือกับมหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ เปิดสอนหลักสูตรการโรงแรมและการท่องเที่ยว กับหลักสูตรการเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำ โดยเรียกโครงการนี้ว่า วิทยาลัยชุมชนสงขลา

ต่อมาในปี พ.ศ.2527 รัฐบาลได้ประกาศใช้พระราชบัญญัติวิทยาลัยครู พ.ศ. 2527 ให้วิทยาลัยครูทำหน้าที่ผลิตครูและเปิดสอนวิชาชีพ ตามความต้องการและความจำเป็นของท้องถิ่น วิทยาลัยครูสงขลา จึงได้ผลิตครูระดับปริญญาตรี ครุศาสตรบัณฑิต และบัณฑิตหรือประกาศนียบัตรวิชาชีพอื่นๆ ตามความต้องการและความจำเป็น ของท้องถิ่นตั้งแต่บัดนั้นเป็นต้นมา และในปี พ.ศ. 2529 ได้เปิดการศึกษาสำหรับบุคลากรประจำการ (กศ.บป.) ในระดับอนุปริญญาและระดับปริญญาตรีสาขาครุศาสตร์ ซึ่งต่อมาก็ได้ขยายไปสู่สาขาอื่น ๆ คือ ศิลปศาสตร์ และวิทยาศาสตร์ ประวัติศาสตร์แห่งการเปลี่ยนแปลงครั้งสำคัญของสถาบันการศึกษาแห่งนี้ได้เกิดขึ้นอีกครั้งเมื่อ พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ พระราชทานนาม “ราชภัฏ” แทนชื่อวิทยาลัยครูทั่วประเทศ เมื่อวันที่ 14 กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2535 ทำให้วิทยาลัยครูสงขลา เปลี่ยนชื่อ สถาบันราชภัฏสงขลา ตั้งแต่บัดนั้นเป็นต้นมา สถาบันราชภัฏสงขลาได้มีความเจริญก้าวหน้ามาเป็นลำดับ จนสามารถเปิดสอนถึงระดับบัณฑิตศึกษาได้ในปี พ.ศ. 2544 และเมื่อวันที่ 15 มิถุนายน พ.ศ.2547 ก็ได้รับการยกฐานะเป็น มหาวิทยาลัยราชภัฏสงขลา (มหาวิทยาลัยราชภัฏสงขลา, 2551)

2.2 ปรัชญา วิสัยทัศน์ พันธกิจ ปณิธานและคติพจน์ของมหาวิทยาลัยราชภัฏสงขลา

ปรัชญา : มหาวิทยาลัยราชภัฏสงขลา สถาบันอุดมศึกษา เพื่อการพัฒนาท้องถิ่น

วิสัยทัศน์: มหาวิทยาลัยราชภัฏสงขลา เป็นสถาบันผลิตครูและบัณฑิตที่มีคุณธรรมนำความรู้ มุ่งเน้นการทำวิจัยเพื่อพัฒนาท้องถิ่น และสร้างความโดดเด่นทางศิลปวัฒนธรรม เพื่อเป็นผู้นำของภาคใต้

พันธกิจ : จัดการศึกษาที่หลากหลายเพื่อผลิตบัณฑิตและพัฒนาบุคลากรในท้องถิ่นให้มีคุณภาพและคุณธรรม ศึกษา วิจัย และสร้างสมองค์ความรู้ ให้เป็นแหล่งเรียนรู้ของท้องถิ่น บริการวิชาการ และถ่ายทอดเทคโนโลยีเพื่อพัฒนาท้องถิ่นให้เข้มแข็งบนฐานของการวิจัย ส่งเสริม สืบสาน และสร้างสรรค์ ศิลปะและวัฒนธรรมท้องถิ่นและของชาติ พัฒนาคู และบุคลากรทางการศึกษาให้มีคุณภาพ ตามมาตรฐานของวิชาชีพครูและส่งเสริม และสืบสาน โครงการอันเนื่องมาจากแนวพระราชดำริ

ปณิธานมหาวิทยาลัย : มุ่งให้มหาวิทยาลัยราชภัฏสงขลา เป็นสถาบันการศึกษาและการวิจัยเพื่อการพัฒนา ท้องถิ่น โดยความร่วมมือของท้องถิ่น มุ่งเน้นการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ กระจายโอกาส และความเสมอภาค ทางการศึกษาในระดับอุดมศึกษา ทั้งนี้โดยพัฒนาสถาบันให้มีศักยภาพ และประสิทธิภาพในการดำเนินงานตามภารกิจ อันได้แก่ การให้ศึกษา วิชาการและวิชาชีพชั้นสูง ทำการวิจัย ให้บริการทางวิชาการแก่สังคม การปรับปรุงถ่ายทอดและการพัฒนาเทคโนโลยี การทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรม ผลิตครูและส่งเสริมวิทยฐานะครูและบุคลากรประจำการ เพื่อสร้างเสริมและเอื้อประโยชน์ต่อการพัฒนาและรักษาไว้ซึ่งความเป็นเอกลักษณ์ของท้องถิ่น ให้ประชาชนและรักและเป็นสถาบันของประชาชนได้ คติพจน์ คือ ปัญญา นราน รตน หมายถึง ปัญญาเป็นดวงแก้วของนรชน สี ตรา และคติพจน์ของมหาวิทยาลัยราชภัฏสงขลา จึงเห็นว่า นักศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏสงขลาทุกคนพึงแสวงหาวิชาความรู้เพื่อพัฒนาตนและสังคม มี

ปัญญา วิจารณ์ญาณ กล้าคิด กล้าทำในสิ่งที่ถูกต้อง ดึงมาด้วยความบริสุทธิ์ใจ (มหาวิทยาลัยราชภัฏ สงขลา, 2552)

3. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

การศึกษาในระดับบัณฑิตศึกษาเป็นการศึกษาที่ดั้งเดิม ลึกซึ้ง เป็นความชำนาญพิเศษ เป็นกระบวนการถ่ายพลังความคิด สืบเสาะ แสวงหาวิชาการที่บริสุทธิ์และปลูกคนเข้าสู่สถานะที่เป็นเลิศในวิถีทางแห่งปัญญา (ประชุมสุข อาชวอำรุง, 2523) โดยที่การศึกษาระดับบัณฑิตศึกษาจะเป็นการศึกษาระดับปริญญาโทและปริญญาเอกที่มีการจัดการเรียนการสอนเน้นหนักที่การแสวงหาความรู้และการพัฒนาความรู้ขึ้นใหม่เป็นหลักสำคัญ (ไพฑูรย์ สินลาร์ตัน, 2543) จะเห็นได้ว่าการจัดการศึกษาระดับบัณฑิตศึกษามีความสำคัญต่อสถานะการเปลี่ยนแปลงของสังคม และการศึกษาของประเทศ รวมไปถึงความสำคัญเฉพาะที่เกี่ยวข้องกับการสร้างและพัฒนาองค์ความรู้ใหม่ ๆ ที่เป็นหัวใจสำคัญของการพัฒนาประเทศและความสามารถในการแข่งขันกับต่างประเทศ โดยเฉพาะอย่างยิ่งนโยบายการเร่งพัฒนาขีดความสามารถของสถาบันอุดมศึกษาในด้านการวิจัยเพื่อความเป็นเลิศทางวิชาการ ให้สามารถสร้าง และผสมผสานองค์ความรู้สากล เทคโนโลยีและภูมิปัญญาไทยเพื่อการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมของประเทศ อีกทั้งให้งานวิจัยของระบบอุดมศึกษาไทยได้ส่งเสริมบทบาทของประเทศไทยในประชาคมโลก โดยเน้นการปรับปรุงการบริหารและการดำเนินงานวิจัยในสถาบันอุดมศึกษาให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น (ทพวงมหาวิทยาลัย, 2533)

ไพฑูรย์ สินลาร์ตัน (2543) กล่าวว่า การจัดบัณฑิตศึกษาไทยในปัจจุบันยังมีข้ออ่อนด้อยในการจัดการเรียนการสอนอยู่หลายประการด้วยกัน ปัญหาใหญ่ตั้งอยู่บนแนวคิดหลักที่ถือว่าสังคมไทยเป็นสังคมของผู้บริโภค (Consumer Society) ไม่ใช่สังคมของผู้สร้าง (Productivity Society) จึงทำให้ต้องรับเอาสิ่งต่าง ๆ ของต่างประเทศอยู่ตลอดเวลา ลักษณะเช่นนี้สะท้อนให้เห็นชัดในระบบการศึกษาเช่นเดียวกัน ปัญหาหลักของการเรียนการสอนระดับบัณฑิตศึกษาของประเทศไทยคือ การที่ผู้เรียนยังมีลักษณะเป็นผู้บริโภค คือ คอยรับความรู้จากผู้สอนเป็นสำคัญ และคิดตามอย่างคนอื่นมากกว่าคิดด้วยตัวเอง การสร้างผลงาน สร้างความรู้ขึ้นใหม่ด้วยตัวเองในลักษณะของการสร้างสรรค์ยังมีไม่ชัดเจนมากนัก

เทวินทร์ จันทรศักดิ์ และปิยชาติ โชคพิพัฒน์(2532) ได้ศึกษาประสิทธิภาพการผลิตบัณฑิตของสถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าพระนครเหนือรุ่นปีการศึกษา 2521-2525 พบว่าการจัดการศึกษาระดับปริญญาตรีของคณะครุศาสตร์อุตสาหกรรมและวิทยาศาสตร์และคณะวิศวกรรมศาสตร์ยังไม่มีประสิทธิภาพเต็มที่ กล่าวคือมีความสูญเปล่าทางการศึกษาในรูปแบบของการที่นักศึกษาออกกลางคันก่อนสำเร็จการศึกษา และสำเร็จการศึกษาหลังกำหนดเวลา โดยมีแนวโน้มที่จะใช้เวลาเรียนมากกว่าที่หลักสูตรกำหนดเพิ่มขึ้น แต่การออกกลางคันจะลดน้อยลง

วินทภา วิเศษศิริกุล (2538) ได้ศึกษาประสิทธิภาพการศึกษาของวิทยาลัยเทคนิคนครนายก รุ่นปีการศึกษา 2532-2534 พบว่าการจัดการศึกษาระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ(ปวช.) มีประสิทธิภาพการศึกษาเชิงคุณภาพทางวิชาการอยู่ในระดับปานกลาง ประสิทธิภาพเชิงปริมาณยังได้ผลไม่สมบูรณ์เต็มที่ มีความสูญเปล่าเนื่องจากการออกกลางคันและจากการเรียนจบซ้ำ แต่ละสาขาวิชาชีพมีประสิทธิภาพในการจัดการศึกษาแตกต่างกัน

สมพงษ์ รินทะไชย (2551) ได้ศึกษาประสิทธิภาพในการผลิตนักเรียนนักศึกษาของวิทยาลัยการอาชีพนาครอง จังหวัดบุรีรัมย์ พบว่าวิทยาลัยผลิตนักเรียน นักศึกษาทุกระดับสาขาวิชามีส่วนสำเร็จการศึกษาอยู่ในระดับปานกลาง การผลิตนักเรียน นักศึกษาของวิทยาลัยได้ผลไม่สมบูรณ์ มีความสูญเปล่าเกิดขึ้นทั้งจากการออกกลางคัน สำเร็จการศึกษาช้ากว่ากำหนดเวลาในหลักสูตร

เฉลิมเผ่า อัจฉนนท์(2531) ได้ศึกษาการผลิตบัณฑิตของมหาวิทยาลัยรามคำแหง รุ่นปีการศึกษา 2514-2522 พบว่าผู้สำเร็จการศึกษาในแต่ละรุ่นปีการศึกษา โดยเฉลี่ยใช้เวลาเรียนจบ 5.37 ปี อัตราร้อยละของผู้สำเร็จการศึกษาในแต่ละรุ่นปีการศึกษา เฉลี่ยร้อยละ 38.81 อัตราการสูญเสียในการผลิตภาพการผลิตบัณฑิตในแต่ละรุ่นปีการศึกษา เฉลี่ยร้อยละ 64.58 และอัตราการออกกลางคันของนักศึกษาในแต่ละรุ่นปีการศึกษา เฉลี่ยร้อยละ 61.91

ชัยณรงค์ ต่อสกุล(2538) ได้ศึกษาประสิทธิภาพการผลิตบัณฑิตของมหาวิทยาลัยรามคำแหงรุ่นปีการศึกษา 2523-2528 พบว่า มหาวิทยาลัยรามคำแหง มีประสิทธิภาพการผลิตบัณฑิตค่อนข้างต่ำทำให้เกิดอัตราการสูญเสียเพิ่มมากขึ้น ดังนั้น มหาวิทยาลัยควรกำหนดนโยบายและวางแผนการจัดการศึกษาให้เหมาะสม เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพในการผลิตบัณฑิตให้สูงขึ้นในอนาคต

ชาดา เมียนกำเนิดและระวีวรรณ วุฒิประสิทธิ์ (2549) ได้ศึกษาสถานภาพนักศึกษาชั้นปีที่ 1 มหาวิทยาลัยราชภัฏธนบุรี ปีการศึกษา 2548 พบว่าอายุของนักศึกษาภาคปกติส่วนใหญ่อยู่ในช่วง 21-23 ปี เป็นนักศึกษาเพศหญิงมากกว่าเพศชาย อาชีพของผู้ปกครองส่วนใหญ่รับจ้าง/พนักงานบริษัทเอกชน รายได้ของผู้ปกครองส่วนใหญ่มีรายได้ต่ำกว่า 10,000 บาท นักศึกษาส่วนใหญ่มีภูมิลำเนาอยู่ในกรุงเทพฯและปริมณฑล วุฒิที่จบก่อนเข้าศึกษาในมหาวิทยาลัยส่วนใหญ่จบชั้นมัธยมศึกษาตอนปลายในระบบโรงเรียนและเข้าศึกษาต่อในระดับปริญญาตรี 4 ปี คะแนนเฉลี่ยสะสมก่อนเข้าศึกษาในมหาวิทยาลัยนักศึกษากลุ่มใหญ่มีคะแนนสะสมเฉลี่ยอยู่ระหว่าง 2.00-2.49 และการเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนก่อนเข้าเรียนและหลังจากเรียนแล้ว 1 ปีการศึกษาพบว่าแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

ปราณี สุขรัตน์ไชยกุลและคณะ(2543) ศึกษาสถานภาพและปัญหาของนักศึกษาสถาบันราชภัฏธนบุรี ปีการศึกษา 2543 ชั้นปีที่ 1 พบว่า สถานภาพทั่วไปส่วนใหญ่เป็นนักศึกษาเพศหญิง อายุ 21-25 ปี ภูมิลำเนาและที่อยู่ปัจจุบันอยู่ในกรุงเทพฯและปริมณฑล เป็นนักศึกษาคณะวิทยาการ

จัดการมากที่สุด สถานภาพทางการศึกษา ส่วนใหญ่นักศึกษาภาคปกติจบการศึกษาระดับมัธยมศึกษาชั้นปีที่ 6 จากโรงเรียนในระบบและส่วนใหญ่สอบคัดเลือกเข้ามา

ปนัดดา บุญพาวัฒนาและคณะ(2549) ได้ศึกษาปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักศึกษาและคุณภาพการให้บริการของคณะวิทยาการจัดการ พบว่าส่วนใหญ่เป็นนักศึกษาเพศหญิง มีอายุในช่วง 18 – 23 ปี เกรดเฉลี่ยอยู่ระหว่าง 2.51-3.00

ชาติ ศรีนวล.(2539) ได้ศึกษาประสิทธิภาพการผลิตบัณฑิตผู้สำเร็จการศึกษาของสถาบันเทคโนโลยีราชมงคล วิทยาเขตภาคใต้ ปีการศึกษา 2537 พบว่าประสิทธิภาพการผลิตการศึกษาโดยส่วนรวมร้อยละ 90.75 การวัดและประเมินผลการเรียนการสอนของวิทยาเขตภาคใต้ ปรากฏว่าโดยส่วนรวมได้ระดับคะแนนเฉลี่ย 2.54

มานพ พรหมณ โสดี และคณะ(2547) ได้ศึกษาผลิตผลของมหาวิทยาลัยรามคำแหงและคุณภาพการทำงานของบัณฑิต พบว่ามีจำนวนผู้สำเร็จการศึกษาสูงกว่าเป้าหมายที่มหาวิทยาลัยกำหนดไว้ มีอัตราการออกกลางคันของนักศึกษาระมาณร้อยละ 77-78

กานดา พูนลาภทวี (2527) ได้ศึกษาประสิทธิภาพการผลิตบัณฑิตของสถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าพระนครเหนือ พบว่าการผลิตบัณฑิตของสถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าพระนครเหนือมีความสูญเสียเปล่าเกิดขึ้นเนื่องจากนักศึกษาใช้เวลาเรียนมากกว่าที่สถาบันกำหนด และจากการที่นักศึกษาออกการค้นก่อนที่จะสำเร็จการศึกษา

มยุรี จารุปาณ และคณะ (2530) ได้ศึกษาเรื่องประสิทธิภาพของการมัธยมศึกษาพบว่าโรงเรียนที่มีขนาดใหญ่พิเศษหรือขนาดใหญ่ซึ่งส่วนใหญ่จะเป็นโรงเรียนในกรุงเทพมหานครหรือโรงเรียนระดับจังหวัดหรือ อยู่ในเมืองใหญ่ ๆ นักเรียนจะมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงทั้งนี้เนื่องจากการจัดสรรทรัพยากรไปไม่ถึงโรงเรียนที่ห่างไกลในชนบท

สำนักน โยบายและยุทธศาสตร์(2547) ได้ทำวิจัยเพื่อตอบข้อกังขาที่ว่ากวดวิชามีผลต่อการสอบคัดเลือกเข้าศึกษาต่อจริงหรือไม่ ผลการศึกษาพบว่ากลุ่มนักเรียนกวดวิชามีโอกาสสอบคัดเลือกเข้ามหาวิทยาลัย ได้มากกว่า 1.57 เท่าเมื่อเทียบกับเด็กที่ไม่ได้กวดวิชา โดยเฉพาะเด็กที่กวดชนิด "ติวก่อนสอบ"มีโอกาสอบติดมากขึ้นเป็น 2 เท่า

จากผลการวิจัยพอสรุปได้ว่า อายุของนักศึกษาส่วนใหญ่อยู่ในช่วง 21-23 ปี เป็นนักศึกษาเพศหญิงมากกว่าเพศชาย ประสิทธิภาพในการผลิตบัณฑิตพบว่าสัดส่วนผู้สำเร็จการศึกษาอยู่ในระดับปานกลาง มีความสูญเสียเปล่าเกิดขึ้นทั้งจากการออกกลางคัน สำเร็จการศึกษาช้ากว่ากำหนดเวลา ในหลักสูตร และจากการที่นักศึกษาออกการค้นก่อนที่จะสำเร็จการศึกษา